

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ATLIEKŲ TVARKYMO ĮSTATYMO NR. VIII-787 2, 12, 28, 30, 30¹, 30², 35¹ STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 25¹, 30³, 30⁴, 30⁵, 30⁶, 30⁷, 30⁸, 30⁹, 31¹, 31², 31³ STRAIPSNIAIS, SEPTINTUOJU¹ IR SEPTINTUOJU² SKIRSNIAIS ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIP-4988 IR LIETUVOS RESPUBLIKOS ATLIEKŲ TVARKYMO ĮSTATYMO NR. VIII-787 30¹ STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIP-5039

Nr.
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2020 m. gruodžio 9 d. sprendimo Nr. SV-S-6 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 4 punktą, 2021 m. balandžio 28 d. sprendimo Nr. SV-S-90 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 1.5 papunktį, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a :

1. Iš esmės pritarti Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo Nr. VIII-787 2, 12, 28, 30, 30¹, 30², 35¹ straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 25¹, 30³, 30⁴, 30⁵, 30⁶, 30⁷, 30⁸, 30⁹, 31¹, 31², 31³ straipsniais, septintuoju¹ ir septintuoju² skirsniais įstatymo projektui Nr. XIIP-4988 (toliau – Projektas Nr. 1), tačiau pasiūlyti tobulinti Projektą Nr. 1 atsižvelgiant į šias pastabas ir pasiūlymus:

1.1. Projekto Nr. 1 1 straipsniu siūloma Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo (toliau – Įstatymas) 2 straipsnį papildyti 58¹ dalimi apibrėžiant terminą „regioninė reguliuojamoji kaina“. Siūlytina šį terminą pakeisti Lietuvos Respublikos terminų banke aprobuotu terminu „regioninė kaina“ ir atitinkamai tikslinti Projekto Nr. 1 3 straipsnyje dėstomus Įstatymo 25¹ straipsnio 1 dalies 2 ir 3 punktus, Projekto Nr. 1 7 straipsnyje dėstomas Įstatymo 30² straipsnio 4, 6–10 ir 12 dalis, Projekto Nr. 1 8 straipsnyje dėstomus Įstatymo 30³ straipsnio 1 dalies 5 ir 9 punktus, Projekto Nr. 1 11 straipsnyje dėstomą Įstatymo 30⁶ straipsnio 7 dalį, Projekto Nr. 1 13 straipsnyje dėstomą Įstatymo 30⁸ straipsnio 9 dalį, Projekto Nr. 1 18 straipsnio 4, 7, 8 ir 10 dalis.

1.2. Projekto Nr. 1 aiškinamojo rašto 4 punkte nurodyta, kad atsižvelgus į Valstybinei energetikos reguliavimo tarybai (toliau – Taryba) priskirtas funkcijas, reikalingus žmogiškuosius resursus ir planuojamas sąnaudas, optimalus reguliuojamos veiklos pajamų, kaip Tarybos finansavimo šaltinio, procento dydis galėtų būti 0,97. Įvertinus visas galimas sąnaudas, Tarybos sąnaudų, atliekant Projekte Nr. 1 nustatytas funkcijas, metinis krepšelis sudarytų apie 661 105 eurus. Papildomai valstybės biudžeto lėšų nebus pareikalauta, nes priėmus Projektą Nr. 1 Tarybos kitų metų pajamas sudarys 0,97 procento praėjusių metų regioninių atliekų tvarkymo centrų ir atliekų deginimo įrenginių valdytojų veiklos pajamų. Atsižvelgiant į tai, siūlytina tikslinti Projekto Nr. 1 3 straipsnyje dėstomą Įstatymo 25¹ straipsnio 4 dalies 1 punktą nurodant 0,97 procento dydį, o ne 1 procentą.

1.3. Projekto Nr. 1 16 straipsnyje, kuriuo Įstatymas papildomas septintuoju² skirsniu, siūlytina aiškiai išskirti, kurios nuostatos reguliuoja išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teisme tvarką, kurios – skundų nagrinėjimo tvarką. Be to, turėtų būti aiškiai nurodyta, ar atliekų turėtojas, prieš kreipdamasis į teismą, privalo kreiptis į savivaldybės vykdomąją instituciją. Taip pat siūlytina suvienodinti Projekto Nr. 1 16 straipsnyje dėstomo Įstatymo 31² straipsnio 1 dalies 1 punkte ir 2 dalyje nurodytas funkcijas „tarp atliekų turėtojo ir juridinio asmens, vykdančio viešosios paslaugos komunalinių atliekų tvarkymo lėšų administravimo funkciją“ ir „atliekų turėtojo ir juridinio asmens, savivaldybės pavedimu vykdančio komunalinių atliekų tvarkymo lėšų administravimo funkcijas“.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta siūlytina Projekto Nr. 1 16 straipsnį išdėstyti taip:

„16 straipsnis. Įstatymo papildymas septintuoju² skirsniu

Papildyti Įstatymą septintuoju² skirsniu:

„SEPTINTASIS² SKIRSNIS

IŠANKSTINĖ GINČŲ SPRENDIMO IR SKUNDŲ NAGRINĖJIMO TVARKA

31² straipsnis. Ginčų sprendimas ne teismo tvarka.

1. Ginčų dėl rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dydžio nustatymo sprendimas ne teismo tvarka:

1) ginčus dėl rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dydžio ir nustatymo, ginčus tarp atliekų turėtojo ir juridinio asmens, vykdančio komunalinių atliekų tvarkymo lėšų administravimo funkciją, ne teismo tvarka sprendžia Lietuvos administracinių ginčų komisija;

2) atliekų tvarkytojo, juridinio asmens, vykdančio komunalinių atliekų tvarkymo lėšų administravimo funkciją, skundus dėl rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dydžio nustatymo ne teismo tvarka dydžio ir nustatymo sprendžia savivaldybės vykdomoji institucija.

2. Taryba ne teismo tvarka nagrinėja tarp bendro atliekų deginimo įrenginio ir atliekų deginimo įrenginio valdytojo ir regioninio atliekų tvarkymo centro kylančius ginčus dėl bendro atliekų deginimo įrenginio ir atliekų deginimo įrenginio valdytojo taikomų komunalinių atliekų deginimo 1 t įkainių. Šie ginčai nagrinėjami pagal Tarybos patvirtintas ginčų nagrinėjimo taisykles.

3. Savivaldybės, Tarybos procedūriniai sprendimai, priimti nagrinėjant atliekų turėtojo ir regioninio atliekų tvarkymo centro ginčą ar skundą, Tarybos sprendimai, priimti išnagrinėjus regioninio atliekų tvarkymo centro ir bendro atliekų deginimo įrenginio ir atliekų deginimo įrenginio valdytojo ginčą, taip pat sprendimai atsisakyti nagrinėti ginčą ar skundą, sustabdyti ar nutraukti ginčo ar skundo nagrinėjimą, užkertantys kelią toliau nagrinėti ginčą ar skundą, per 7 kalendorines dienas nuo sprendimo įteikimo suinteresuotam asmeniui gali būti skundžiami bendrosios kompetencijos teismui. Teismo nutartys dėl šioje dalyje nurodytų sprendimų neskundžiamos.

4. Įsigaliojęs savivaldybės vykdomosios institucijos ir Tarybos sprendimas yra vykdomasis dokumentas. Jeigu šis sprendimas neįvykdomas, jis gali būti priverstinai vykdomas Civilinio proceso kodekse nustatyta tvarka.

5. Atliekų turėtojas, manantis, kad komunalinių atliekų teikiama paslaugos kokybė

netenkina, pirmiausia privalo raštu kreiptis į savivaldybės vykdomąją instituciją ir pateikti savo reikalavimus.

31³ straipsnis. Skundų nagrinėjimas

1. Atliekų turėtojų skundus dėl komunalinių atliekų teikiamos paslaugos kokybės, t. y. surinkimo, vežimo, naudojimo ir šalinimo, komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų teikimo organizavimo nagrinėja savivaldybės vykdomoji institucija.

2. Skundus dėl komunalinių atliekų teikiamos paslaugos kokybės (t. y. surinkimo, vežimo, naudojimo ir šalinimo, komunalinių atliekų tvarkymo, paslaugų teikimo organizavimo) tarp atliekų turėtojo ir regioninio atliekų tvarkymo centro ne teismo tvarka sprendžia savivaldybės vykdomoji institucija. Atliekų turėtojo ir juridinio asmens, savivaldybės pavedimu vykdančio komunalinių atliekų tvarkymo lėšų administravimo funkcijas, skundų nagrinėjimą organizuoja ir nagrinėja savivaldybės vykdomoji institucija teisės aktuose nustatyta tvarka. Iš sutartinių santykių kylančius atliekų turėtojo ir komunalinių atliekų tvarkymo sistemos administratoriaus skundus dėl paslaugos kokybės sprendžia savivaldybės vykdomoji institucija. Atliekų turėtojas, manantis, kad komunalinių atliekų tvarkymo sistemos administratorius pažeidė jo teises ar teisėtus interesus, susijusius su komunalinių atliekų tvarkymo paslauga, pirmiausia privalo raštu kreiptis į savivaldybę ir pateikti savo reikalavimus, išskyrus atvejus, kai vartotojas kreipiasi į teismą. Nesutinkant su savivaldybės priimtu sprendimu arba kai sprendimas per nustatytą terminą nepriimamas, gali būti kreipiamasi į teismą Lietuvos Respublikos teisės aktuose nustatyta tvarka.

3. Regioninių atliekų tvarkymo centrų skundus dėl bendro atliekų deginimo įrenginio ir atliekų deginimo įrenginio valdytojo taikomų komunalinių atliekų deginimo 1 t įkainių nagrinėja Taryba.

4. Skundai nagrinėjami Vyriausybės patvirtintų taisyklių, Viešojo administravimo įstatymo ir Tarybos ar savivaldybės patvirtintų taisyklių skundų nagrinėjimo nustatyta tvarka.

5. Savivaldybės vykdomosios institucijos sprendimai, priimti išnagrinėjus skundus tarp atliekų turėtojo ir juridinio asmens, savivaldybės pavedimu vykdančio komunalinių atliekų tvarkymo lėšų administravimo funkcijas, Tarybos sprendimai, priimti išnagrinėjus regioninio atliekų tvarkymo centro ir bendro atliekų deginimo įrenginio ir atliekų deginimo įrenginio valdytojo ginčus, įsigalioja ir yra privalomi vykdyti, jeigu nė viena šalis per 30 kalendorinių dienų nuo savivaldybės vykdomosios institucijos ar Tarybos sprendimo dėl sprendimo priėmimo nepareiškia ieškinio bendrosios kompetencijos teisme Civilinio proceso kodekse nustatyta tvarka, prašydama nagrinėti ginčą ar skundą iš esmės.“

1.4. Projekte Nr. 1 reglamentuota, kad skaičiuojant regioninę kainą įtraukiama komunalinių atliekų surinkimo ir vežimo iš atliekų turėtojų paslaugų (toliau – paslaugos) kaina. Paslaugų teikimas dažniausiai organizuojamas savivaldybės (išimtiniais atvejais – regiono) mastu. Paslaugos perkamos Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka skelbiant viešojo pirkimo konkursą arba sudarant vidaus sandorį, paslaugos teikimą pavedant savivaldybės paskirtam komunalinių atliekų tvarkytojui. Komunalinių atliekų tvarkymo sistemos administravimo ir komunalinių atliekų tvarkymo lėšų administravimo (toliau – sistemos administravimas) funkcijas ne visada vykdo regioniniai atliekų tvarkymo centrai (kai kada sistemos administravimo funkcijas vykdo savivaldybės), kurių įkainius ir kainas reguliuoti siūloma pavesti Tarybai.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, siūlytina keisti Projekte Nr. 1 numatytą regioninės kainos nustatymo reglamentavimą: į regioninę kainą neįtraukti paslaugų kainos ir sistemos administravimo išlaidų; palikti savivaldybėms funkciją nustatyti paslaugų kainą ir sistemos administravimo išlaidas, kurias savivaldybės kaip atskiras dedamąsias pridėjusios prie regioninės kainos įskaičiuotų į vietinės rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą dydį. Todėl reikėtų tikslinti Projekto Nr. 1 1 straipsnyje dėstomas Įstatymo 2 straipsnio 58¹ ir 58⁴ dalis, Projekto Nr. 1 7 straipsnyje dėstomas Įstatymo 30² straipsnio 6 ir 10 dalis, Projekto Nr. 1 10 straipsnyje dėstomą Įstatymo 30⁵ straipsnio 3 dalį.

1.5. Atsižvelgiant į komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos srityje savivaldybėms priskirtas funkcijas (pavyzdžiui, surinkimo ir vežimo organizavimo veikla), siūlytina atsisakyti Projekto Nr. 1 1 straipsnio 9 dalyje dėstomo Įstatymo 2 straipsnio 58⁵ dalyje nurodyto termino „reguliuojamasis komunalinių atliekų tvarkytojas“, nes apibrėžtis neapima visų veiklos rūšių, kurias planuojama reguliuoti. Siūlytina keisti Projekto Nr. 1 3 straipsniu siūlomo naujo Įstatymo 25¹ straipsnio 2 dalies 2 punktą ir jį išdėstyti taip:

„2) patikrinti atliekų tvarkytojų valstybės institucijoms ir (ar) atliekų turėtojams teikiamą informaciją, vertinti jos patikimumą nepažeisdama komercine (gamybine) ar profesine paslaptimi laikomos informacijos ar asmens duomenų apsaugos reikalavimų;“.

1.6. Vadovaujantis teisėkūros aiškumo principu, siūlytina Projekto Nr. 1 7 straipsniu keičiamo Įstatymo 30² straipsnio 7 dalies nuostatas dėstyti atskirais punktais:

„7. Regioninės kainos projekto rengimo etapai:

1) regioniniai atliekų tvarkymo centrai, vadovaudamiesi šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatytais principais ir Tarybos patvirtinta Komunalinių atliekų tvarkymo regioninių kainų nustatymo metodika, likus ne mažiau kaip 5 mėnesiams iki regioninės kainos galiojimo termino pabaigos, parengia ir Tarybai pateikia regioninės kainos projektą;

2) rengiant regioninės kainos projektus, savivaldybės privalo suteikti visą reikalingą informaciją regioniniams atliekų tvarkymo centrams;

3) su teikiamais derinti kainų projektais regioniniai atliekų tvarkymo centrai pateikia kainų projektų pagrindimą ir veiklos planus, parengtus atsižvelgiant į Tarybos patvirtintą Komunalinių atliekų tvarkymo regioninių kainų nustatymo metodiką. Regioninės kainos apskaičiavimo projekto kopija teikiama šio Įstatymo 2 straipsnio 42 dalyje išvardintoms regiono savivaldybėms vienu metu kaip ir Tarybai, kurios ne vėliau kaip per 2 mėnesius nuo projekto gavimo dienos pateikia pastabas regioniniams atliekų tvarkymo centrams ir Tarybai;

4) Taryba, per 5 mėnesius nuo visų tinkamų duomenų ir (arba) dokumentų pateikimo dienos, išnagrinėjusi regioninės kainos apskaičiavimo projektą, nustato naują konkrečiam regionui regioninę kainą. Tarybai nepatvirtinus naujos regioninės kainos per numatytą terminą, tebegalioja anksčiau patvirtinta regioninė kaina. Tarybos patvirtinta regioninė kaina galioja ne trumpiau kaip 3 metus ir ne ilgiau kaip 5 metus arba iki naujos Tarybos sprendimu patvirtintos regioninės kainos įsigaliojimo;

5) Taryba turi teisę grąžinti papildyti regioninės kainos apskaičiavimo projektą regioniniam atliekų tvarkymo centrui, kai pateiktas regioninės kainos projektas apskaičiuotas nesilaikant regioninės kainos nustatymo reikalavimų, nustatytų Komunalinių atliekų tvarkymo regioninių kainų nustatymo metodikoje ir (arba) yra klaidingas.“

1.7. Pagal Projekto Nr. 1 aiškinamojo rašto 4 punktą Projekto Nr. 1 2 straipsniu keičiamo Įstatymo 12 straipsnio pakeitimo tikslas – aiškiai nustatyti, kokias pavojingų atliekų tvarkymo veiklas vykdant privaloma gauti pavojingų atliekų tvarkymo licenciją, kokias pavojingų atliekų tvarkymo veiklas vykdant pakanka turėti Įstatymo 6 straipsnyje nurodytą leidimą. Atsižvelgus į tai ir įvertinus, kad Įstatymo 6 straipsnyje nurodytą leidimą neprivaloma gauti vykdant ne tik atliekų surinkimo, bet ir vežimo veiklą, tikslingas Įstatymo 12 straipsnio 1, 4, 5 ir 8 dalys reglamentuojant, kad pavojingų atliekų tvarkymo licencijavimo tvarka turi būti taikoma pavojingas atliekas ketinančioms surinkti ir vežti įmonėms.

1.8. Atsižvelgus į savivaldybėms įstatymais pavestas savarankiškas funkcijas, susijusias su komunalinių atliekų tvarkymo organizavimu, įskaitant įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dydžio nustatymą, netikslinga Tarybai priskirti funkciją skirstyti savivaldybėms regionines kainas. Todėl siūlytina tikslinti Projekto Nr. 1 3 straipsnyje dėstomą Įstatymo 25¹ straipsnio 1 dalies 3 punktą, Projekto Nr. 1 7 straipsniu keičiamo Įstatymo 30² straipsnio 4, 7, 9 ir 10 dalis atsisakant nuostatų, kad Taryba nustato regioninių kainų paskirstymo savivaldybėms kriterijus ir paskirsto regionines kainas savivaldybėms.

1.9. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 20 straipsnio 4 dalies reikalavimais, turėtų būti tikslinami Projekto Nr. 1 18 straipsnyje nurodyti Projekto Nr. 1 nuostatų įsigaliojimo ir įgyvendinamųjų teisės aktų parengimo terminai. Siūlytina Projekto Nr. 1 18 straipsnį išdėstyti taip:

„18 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas

1. Šis įstatymas, išskyrus šio straipsnio 2–10 dalis, įsigalioja 2022 m. lapkričio 1 d.
2. Lietuvos Respublikos Vyriausybė ar jos įgaliota institucija ir Taryba iki 2022 m. rugsėjo 1 d. priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.
3. Regioniniai atliekų tvarkymo centrai, bendro atliekų deginimo įrenginių ir atliekų deginimo įrenginių valdytojai iki 2022 m. gruodžio 1 d. pateikia Tarybai informaciją apie 2021 m. reguliuojamosios veiklos pajamas.
4. Regioniniai atliekų tvarkymo centrai pirmuosius regioninių reguliuojamųjų kainų projektus parengia ir pateikia Tarybai iki 2023 m. sausio 1 d.
5. Bendro atliekų deginimo įrenginių ir atliekų deginimo įrenginių valdytojai, iki kurių pasirašytų sutarčių su regioniniais atliekų tvarkymo centrais ir (ar) mechaninio-biologinio apdorojimo įrenginių operatoriais dėl po rūšiavimo likusių perdirbti ir pakartotinai panaudoti tinkamų energetinę vertę turinčių komunalinių atliekų deginimo galiojimo termino pabaigos liko mažiau kaip 7 mėnesiai, ir bendro atliekų deginimo įrenginio ir atliekų deginimo įrenginio valdytojai, nesudarę tokių sutarčių, bet sudarę neterminuotas sutartis, pirmąjį komunalinių atliekų deginimo 1 t įkainio apskaičiavimo projektą parengia ir pateikia Tarybai iki 2023 m. sausio 1 d.
6. Bendro atliekų deginimo įrenginio ir atliekų deginimo įrenginio valdytojai, iki kurių pasirašytų sutarčių su regioniniais atliekų tvarkymo centrais ir (ar) mechaninio-biologinio apdorojimo įrenginių operatoriais dėl po rūšiavimo likusių perdirbti ir pakartotinai panaudoti tinkamų energetinę vertę turinčių komunalinių atliekų deginimo galiojimo termino pabaigos liko daugiau nei 7 mėnesiai, pirmąjį komunalinių atliekų deginimo 1 t įkainio apskaičiavimo

projektą parengia ir pateikia Tarybai ne vėliau nei likus 6 mėnesius iki konkrečios sutarties galiojimo termino pabaigos.

7. Pirmoji regioninė reguliuojamoji kaina nustatoma iki 2023 m. gegužės 1 d.

8. Savivaldybių tarybos ne vėliau kaip iki 2023 m. birželio 1 d. nustato arba patvirtina esamus rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dydžius atsižvelgusios į savivaldybei priskirtą regioninės reguliuojamosios kainos dydžio dalį.

9. Pirmosios komunalinių atliekų deginimo įkainių viršutinės ribos pagal šio straipsnio 4 dalį nustatomos iki 2023 m. gegužės 1 d., pagal šio straipsnio 5 dalį nustatomos ne vėliau kaip per 5 mėnesius nuo komunalinių atliekų deginimo 1 t įkainio apskaičiavimo projekto pateikimo Tarybai dienos.

10. Iki pirmųjų regioninių reguliuojamųjų kainų nustatymo taikomos rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą pagal iki šio įstatymo įsigaliojimo galiojusią tvarką.“

2. Nepritarti Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo Nr. VIII-787 30¹ straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIIIP-5039 (toliau – Projektas Nr. 2) dėl šių priežasčių:

2.1. Galiojantys teisės aktai užtikrina, jog jeigu fizinio ar juridinio asmens veikloje (plačiaja prasme – pavyzdžiui, valdant, naudojant ar disponuojant nekilnojamuoju turtu) jokios (komunalinės) atliekos nesusidaro, asmuo gali būti atleistas nuo vietinės rinkliavos ir kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą (toliau – vietinė rinkliava) kintamosios dalies mokėjimo už komunalinių atliekų surinkimą. Nekilnojamojo turto objektų savininkams arba jų įgaliotiems asmenims, savivaldybių nustatyta tvarka deklaravus, kad tam tikrą laikotarpį nebus naudojamosi nekilnojamojo turto objektu ir iš šio objekto tuo laikotarpiu komunalinės atliekos nebus surenkamos, gali nemokėti įmokos kintamosios dalies.

Nustatydamos vietinės rinkliavos dydį, savivaldybės gali rinktis iš Vietinės rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dydžio nustatymo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. liepos 24 d. nutarimu Nr. 711 „Dėl Vietinės rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dydžio nustatymo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Taisyklės) nurodytų pastoviosios ir kintamosios įmokos dydžio kintamųjų. Savivaldybės, vadovaudamosi Atliekų tvarkymo įstatymo 30² straipsnyje nurodytais solidarumo ir kitais komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų kainodarai taikomais principais, Taisyklėmis, turi galimybę individualizuoti vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir komunalinių atliekų tvarkymą dydį. Pagal galiojančius teisės aktus savivaldybė, įvertinusi galintį susidaryti komunalinių atliekų kiekį konkrečiame nekilnojamojo turto objekte, gali nustatyti skirtingus pastoviosios ir kintamosios įmokos dydžius bei jų nustatymo kriterijus skirtingiems nekilnojamojo turto objektams.

Savivaldybės taryba, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 2 punkto ir 16 straipsnio 2 dalies 18 punkto nuostatomis, turi konstitucinę teisę savo sprendimu patvirtintuose vietinės rinkliavos nuostatuose nustatyti vietinės rinkliavos lengvatas, taikomas savivaldybės biudžeto sąskaita.

Savivaldybės gali pasirinkti įvairias vietinių rinkliavų lengvatų formas, pavyzdžiui,

vietinės rinkliavos mokėtojo atleidimą nuo vietinės rinkliavos (vietinės rinkliavos išimčių taikymas); vietinės rinkliavos bazės sumažinimą; mokėtinos vietinės rinkliavos sumos sumažinimą (vietinės rinkliavos nuolaidų taikymas). Teisės aktai nenustato baigtinio galimų lengvatų sąrašo, tokių lengvatų taikymo tvarkos ir neriboja lengvatų dydžio. Tokių lengvatų nustatymas yra savivaldybės tarybos diskrecijos (apsisprendimo) teisė, kas numatyta Lietuvos Respublikos Konstitucijos 121 straipsnio 2 dalyje ir Lietuvos Respublikos rinkliavų įstatymo 12 straipsnio 1 dalies 3 punkte. Todėl Projekto Nr. 2 tikslą iš dalies galima pasiekti kitomis priemonėmis, pavyzdžiui, lengvatomis.

2.2. Vadovaujantis Taisyklių 19 punkto nuostatomis, nustatant vietinės rinkliavos dydį, pagal kiekvienos rūšies ir kategorijos nekilnojamojo turto objektus turi būti atskirai įvertinama, kiek gali susidaryti mišrių komunalinių atliekų ir atskirai surenkamų komunalinių atliekų. Pagal Taisyklių 23 punktą pastovioji įmokos dedamoji turi padengti pastoviąsias su komunalinių atliekų tvarkymu susijusias sąnaudas. Pastoviosiomis komunalinių atliekų tvarkymo sąnaudomis laikomos tiesiogiai nuo komunalinio atliekų kiekio nepriklausančios komunalinių atliekų tvarkymo sąnaudos, pavyzdžiui, atliekų tvarkymo infrastruktūros objektų (atliekų sąvartyno, atliekų apdorojimo įrenginių, didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelių) nusidėvėjimo (amortizacijos) sąnaudos, bendrosios veiklos ir administracinės sąnaudos (Taisyklių 12 punktas). Pagal Taisyklių 28 punktą kintamoji įmokos dedamoji turi padengti kintamąsias, tai yra su komunaliniu atliekų kiekiu susijusias komunalinių atliekų tvarkymo sąnaudas.

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau – LVAT) praktikoje pripažįstama, kad pagal bendrą taisyklę vietinę rinkliavą turi mokėti asmenys, valdantys, naudojantys, disponuojantys nekilnojamoju turtu tam tikros savivaldybės teritorijoje, neatsižvelgiant, ar asmenys šiuo turtu naudojasi, ar ne (pavyzdžiui, LVAT 2018 m. kovo 28 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-319-662/2018); asmens pripažinimas vietinės rinkliavos mokėtoju nesiejamas su individualaus komunalinių atliekų konteinerio turėjimu ir (ar) naudojimu, todėl asmens argumentai, kad jam neskirtas konteineris atliekoms šalinti, nepaneigia jo prievolės mokėti rinkliavą (pavyzdžiui, LVAT 2018 m. spalio 30 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-2196-415/2018), taip pat nesiejamas ir su atliekų tvarkytojų pareigų tinkamu vykdymu; savaime nedraudžiama nustatyti vietinę rinkliavą, kurios dydis apskaičiuojamas ne pagal faktiškai susidariusį ir perduotą tvarkyti atliekų kiekį, bet pagal galinčių susidaryti atliekų kiekį (pavyzdžiui, LVAT 2017 m. gruodžio 5 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-1457-602/2017); gyvenamosios vietos deklaravimo aplinkybė savaime nėra pagrindas atleisti nuo visos ar dalies vietinės rinkliavos mokėjimo (pavyzdžiui, LVAT 2018 m. rugpjūčio 29 d. nutartis administracinėje byloje eA-1407-629/2018).

2.3. Komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų kaina turi užtikrinti ilgalaikį komunalinėms atliekoms tvarkyti skirtos infrastruktūros eksploatavimą, jos atnaujinimą ir sudaryti komunalinių atliekų turėtojams priimtinas sąlygas dalyvauti komunalinių atliekų tvarkyme, taip pat mažinti aplinkos taršą. Todėl vietinės rinkliavos dydis turi būti toks, kad iš nekilnojamojo turto objektų savininkų arba jų įgaliotų asmenų surinktomis lėšomis būtų apmokėtos visos būtiniosios sąnaudos, kurias sudaro ne tik atliekų turėtojų komunalinių atliekų surinkimo ir vežimo sąnaudos, bet ir, pavyzdžiui, atliekų surinkimo aikštelių eksploatavimo sąnaudos, sąvartynų eksploatavimo sąnaudos, netinkamų eksploatuoti uždarytų sąvartynų priežiūros po uždarymo sąnaudos.

Pagal LVAT praktiką (2018 m. rugpjūčio 29 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-1407-629/2018) „<...> asmuo, kuris yra vietinės rinkliavos mokėtojas, kartu su kitais vietinės rinkliavos mokėtojais turi kolektyviai padengti visas komunalinių atliekų tvarkymo ir šalinimo išlaidas, nepriklausomai nuo to, koku būdu yra apskaičiuojamas vietinės rinkliavos dydis (pagal atliekų kiekį ar pagal turimo nekilnojamojo turto plotą). Tai savo ruožtu lemia, kad net ir tais atvejais, kai vietinės rinkliavos mokėtojas faktiškai atitinkamais laikotarpiais nepriduoda komunalinių atliekų jų tvarkytojui, jis vis tiek turi sumokėti bent minimalaus dydžio vietinę rinkliavą.“

2.4. Kada gali būti nemokama rinkliavos pastovioji ar kintamoji dalis, numatyta Taisyklėse, todėl Projekte Nr. 2 numatytas teisinis reguliavimas neatitinka Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 7 punkte numatyto teisėkūros sistemiškumo principo, nes susijęs teisinis reguliavimas būtų numatytas dviejuose skirtingo lygio teisės aktuose.

Ministras Pirmininkas

Aplinkos ministras